

Utrikesdepartementet
103 39 Stockholm

Departementspromemorian Genomförande av EU:s geoblockeringsförordning (Ds 2018:24)

UD2018/09107/HI

Sammanfattning

Promemorians överväganden i ett antal viktiga frågor är otillräckliga. Det gäller överväganden om hur ansvaret för tillsyn enligt förordningen ska fördelas, vilka utredningsåtgärder relevanta myndigheter ska kunna vidta och utredningsåtgärdernas rättsliga reglering. Författningsförslaget är i sådan utsträckning ofullständigt att det i praktiken inte är möjligt att utöva tillsyn enligt förordningen.

Ansaret för tillsyn

Konkurrensverket verkar för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Konkurrensverket bedömer att förbudet mot geoblockering bör ha positiva effekter på konkurrensen på den inre marknaden. Det är angeläget att formerna för tillsyn enligt förordningen regleras på ett ändamålsenligt sätt.

Promemorians överväganden är inte tillräckliga för att bedöma vilken myndighet som är bäst lämpad att ansvara för tillsyn enligt förordningen. Såvitt Konkurrensverket känner till finns det i Sverige ingen enskild myndighet som hanterar samtliga frågor som förordningen om geoblockering täcker. Promemorians resonemang om att dela upp tillsynen i en å ena sidan företagsinriktad del och å andra sidan en konsumentinriktad del skulle kunna innebära en ändamålsenlig uppdelning av tillsynsansvaret. Samtidigt riskerar en sådan uppdelning att leda till att förordningen tillämpas olika för företag respektive konsumenter. Vidare kan det finnas svårigheter med att upprätthålla en sådan uppdelning i praktiken. Därutöver görs inga bedömningar i promemorian om hur effektivt det är att två eller fler myndigheter bedriver tillsyn enligt samma förordning.

Överväganden om olika myndigheters arbetsfält i förhållande till ansvarsfrågan fördjupas inte i promemorian vilket försvårar möjligheterna att bedöma vilken lösning som är mest ändamålsenlig.

Om Konkurrensverket ska ta emot och utreda anmälningar om geoblockering innebär det en utökning av myndighetens ansvarsområde. I synnerhet som Konkurrensverkets arbetsfält normalt sett täcker överträdelser som försämrar marknadens funktionssätt. Förordningen om geoblockerings reglering avser enskilda fall som inte nödvändigtvis påverkar förutsättningarna för konsumenters möjligheter att tillgodogöra sig de positiva effekterna av konkurrens. Det har i sammanhanget mindre betydelse om antalet ärenden, såsom förutspås i promemorian, är litet eftersom personal behöver avdelas och särskild kompetens upprätthållas för att hantera utökningen av myndighetens ansvarsområde.

Vidare framgår det inte av promemorians överväganden om avsikten är att det ska vara obligatoriskt för den ansvariga myndigheten att utreda misstänkta överträdelser av förordningen. Generellt sett har Konkurrensverket ingen skyldighet att utreda alla inkomna klagomål om konkurrensbegränsningar. Prioritering mellan inkomna tips och klagomål i konkurrensärenden är nödvändigt då utredningarna normalt sett är tids- och resurskrävande. Som författningsförslaget är utformat kan regleringen tolkas som att det föreligger en skyldighet att under vissa omständigheter ansöka om att en näringsidkare ska åläggas att betala en sanktionsavgift. Lämpligheten av en sådan ordning kan starkt ifrågasättas.

Mot bakgrund av detta anser Konkurrensverket att promemorians bedömning om att kostnaderna för att ta emot anmälningar om brott mot EU:s förordning om geoblockering kan hanteras inom ramen för befintliga anslag är felaktig.

Promemorians lagförslag om utredningsåtgärder är ofullständigt

I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillsyn enligt förordningen om geoblockering.

Konkurrensverket anser att föreskrifter om utredningsåtgärder, som till sin natur är ingripande för enskilda, i sedvanlig ordning ska ges i lag och inte i form av förordning eller myndighetsföreskrifter.

Förfarande för påförande av sanktionsavgift

Enligt förslaget ska påförande av sanktionsavgift prövas av en allmän förvaltningsdomstol efter ansökan av tillsynsmyndigheten. Vilka former för den rättsliga prövningen som är lämpligast är till viss del avhängig vilken myndighet som tilldelas ansvaret för frågorna. Konkurrensverket vill i sammanhanget erinra om att det föreslagna förfarandet där ansvaret för beslut om sanktion läggs på relevant förvaltningsdomstol ökar arbetsbördan och därmed kostnaderna för staten.

Beroende på vilken myndighet som tilldelas ansvaret kan det, såsom framförs i promemorians alternativförslag, övervägas om myndigheten i stället bör få beslutanderätt i dessa frågor. Myndighetens beslut kan sedan överklagas till förvaltningsdomstol.

Under alla omständigheter anser Konkurrensverket att det inte framkommit några skäl att frånga den normala ordningen att det ska krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten av förvaltningsrättens beslut.

Sanktionsavgiften i ringa fall

Enligt förslaget ska en sanktionsavgift inte dömas ut i ringa fall. Det finns således en risk att upprepade överträdelser som var för sig har ringa betydelse inte bestraffas. Konkurrensverket kan i nuläget inte bedöma riskerna för detta, men den myndighet som tilldelas tillsynsansvaret bör få i uppdrag att följa utvecklingen avseende upprepade överträdelser som inte får sanktion.

Ett reviderat lagförslag bör möjliggöra för myndigheten som tilldelas ansvar för dessa frågor att i ringa fall kunna avstå från att ansöka om påförande av sanktionsavgift. Som förslaget nu är utformat är det endast domstolen som har den möjligheten. Ordningen är olämplig eftersom domstolsprövningen i dessa fall är onödig.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunnige Björn Axelsson.

Rikard Jermsten

Björn Axelsson